

7 tips för en tillgänglig webb

Att jobba med tillgänglighet på webben är viktigt av flera anledningar. Framförallt är det en fråga om demokrati, digitala lösningar ska kunna användas av alla i samhället. Det handlar även om användarvänlighet, kraven som ställs när det gäller tillgänglighet skapar digitala lösningar som är mer användbara för alla användare. Dessutom älskar Google tillgängliga webbplatser så arbetet med att öka tillgängligheten ger fördelar även för sökmotoroptimeringen.

Den 23 september 2018 infördes EU-direktivet om webbtillgänglighet. Den svenska lagen som följer på direktivet gäller från 1 januari 2019 och innebär att webbplatser, intranät, appar och andra digitala lösningar från offentliga aktörer måste vara tillgängliga. Även vissa offentligt finansierade privata aktörer inom till exempel skola, sjukvård och omsorg, kommer omfattas av den lagen. Direktivet och lagen pekar bland annat på den internationella standarden WCAG (Web Content Accessibility Guidelines) som är de riktlinjer webbplatsen måste följa för att leva upp till lagen.

Vi har granskat tillgänglighet på webben i många år och i den här guiden har vi samlat våra bästa tips för en mer tillgänglig och användbar webb. Självklart finns det många fler saker att titta på, WCAG innehåller drygt 50 kriterier (nivå A och AA), men följer du våra tips har du kommit en bra bit på väg.

Om WCAG

[Web Content Accessibility Guidelines \(WCAG\)](#) är en internationell standard för tillgänglighet som tagits fram av World Wide Web Consortium (W3C). Standarden består av olika kriterier indelad i tre nivåer, A, AA och AAA. För att följa det nya webbdirektivet behöver en webbplats följa alla kriterier på A och AA-nivå. Idag är det cirka 50 WCAG-kriterier som ska uppfyllas. En ny version av WCAG kom i juni 2018.

Om Vägledningen för webbutveckling, [webbriktlinjer.se](#)

Vägledningen för webbutveckling är de officiella riktlinjerna för hur man bör arbeta med webbplatser inom offentlig sektor i Sverige. DIGG, Myndigheten för digital förvaltning ansvarar för riktlinjerna. På vägledningens webbplats, [webbriktlinjer.se](#), finns mycket bra information, checklistor och tips kring tillgänglighet. Två av Metamatrix medarbetare, Pär Lannerö och Pia Flodquist, arbetar på uppdrag med Vägledningen för webbutveckling.

1. Använd tillräcklig kontrast

WCAG: 1.4.11, 1.4.3 och 1.4.6

För att en text ska vara lätt att läsa behöver det vara tillräcklig kontrast mellan texten och bakgrunden. Bristande kontrast på webben gör texten svåräst, särskilt för äldre, personer med synnedsättningar eller någon som surfar i en ljus miljö, till exempel med mobilen utomhus. Att lägga text ovanpå bilder eller färgade bakgrunder är vanliga misstag där kontrasten kan bli för dålig och texten svår att läsa. Även visuella element som knappar eller formulär behöver ha tillräckliga kontraster.

I WCAG finns angivet hur hög kontrast som behövs för att webbplatsen ska vara tillgänglig. Vilken kontrast som krävs beror bland annat på storleken på texten, större text kan ha lägre kontrast. Det finns flera gratis verktyg på nätet som går att använda för att kontrollera kontrasten.

Läs mer på webbriktlinjer.se:

[Använd tillräcklig kontrast mellan text och bakgrund](#)

[Använd tillräckliga kontraster i komponenter och grafik](#)

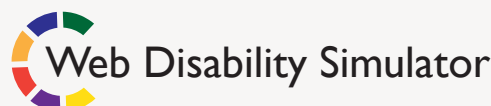
Exempel på verktyg för att testa kontrasten:

[Tota11y](#)

[Color contrast checker](#)

Tips!

Med vårt webbläsartillägg kan du testa hur någon med synnedsättning upplever din webbplats. [Ladda ned tillägget](#)

2. Skriv tydliga länktexter

WCAG: 2.4.4 och 2.4.9

Möjligheten att kunna länka till mer information på egna eller andras sidor är grundläggande för webben. För att uppnå grundkravet på tillgänglighet (WCAG AA) ska alla länkar ha en text och länktextern ska förklara vad länken leder till. Det gör länkarna användbara för alla och personer som surfar med skärmläsare kan enkelt navigera på sidan genom att lista alla länkar på sidan och få dem upplästa. En bra grundregel är att tänka att länken ska kunna lyftas ur sitt sammanhang och att det ändå ska gå att förstå vart länken leder. Se också till att länkarna tydligt skiljer sig från övrig text, till exempel genom att alltid vara understruken. Vi skummar ofta när vi läser på webben och tydliga länkar gör det lättare att snabbt hitta på sidan och förstå vart länken leder.

Tänk på:

- Skriv inte enbart "läs mer" eller "klicka här". Det ger ingen information till besökaren vart länken leder. Beskriv istället vad som händer och var besökaren hamnar när hen klickar på länken.
- När du länkar till dokument, skriv ut dokumentets format (till exempel pdf) i länktextern så att det är tydligt att länken går till ett dokument och inte till en webbsida.
- Var konsekvent så att länkar ser ut på samma sätt överallt på webbplatsen. Om du använder ikoner som länkar, se till att det också finns en länktextern eller dold text för skärmläsare så att alla förstår var ikonerna länkar.

Läs mer på webbriktlinjer.se:

[Skriv tydliga länkar](#)

Tips!

Så fungerar det att surfa med skärmläsare. [Se filmen](#) (10 minuter in).

3. Gör tillgängliga formulär

WCAG: 1.3.5 och 3.3

Ett vanligt fel när det gäller tillgänglighet och användbarhet är otillgängliga formulär med svårtolkade felmeddelanden. Formulär används ofta för affärskritiska funktioner som kontakt, anmälningar till evenemang, prenumerationer, köp på e-handelssajter, sök och inloggningar. Stäng inte ute dina besökare med formulär som inte är tillgängliga.

Tänk på:

- Märk upp alla fält i formulären med en etikett som berättar vad som ska fyllas i fältet, ett så kallat label-element. Det är viktigt för personer som surfar med hjälpmedel.
- Ange både i koden och i texten vilket innehåll som användaren förväntas fylla i i ett fält i formuläret. Då kan webbläsare och hjälpmedel föreslå inmatning.
- Se till så att alla fält är åtkomliga och tydligt markerade för besökare som surfar med tangentbordet.

Felmeddelanden

Du har säkert själv stött på felmeddelanden som är helt obegripliga och vet hur frustrerande det är. Lägg lite extra tid på att se över alla felmeddelanden på webbplatsen så att de är konkreta och lätta att förstå. Tänk på:

- Det ska tydligt framgå vilka fält i formuläret som är obligatoriska att fylla i och vilken information som efterfrågas. Fundera också gärna en extra gång på om alla fält i formuläret verkligen behövs.
- Skriv tydliga felmeddelanden som förklarar vilken information som ska fyllas i fältet. Skriv inte att "fältet innehåller otillåtna tecken", berätta istället vilka tecken som är otillåtna.

Läs mer på webbriktlinjer.se:

[Märk upp vanliga formulärfält i koden](#)

[Ge förslag på hur fel rättas till](#)

Tips!

Gör användningstester! Låt någon som inte kan din webbplats testa att fylla i dina formulär. Fastnar personen någonstans? Är det något fält som är svårt att förstå eller fylla i?

4. Lägg till alt-texter till bilder

WCAG: 1.1.1

Personer som surfar med skärmläsare eller andra hjälpmedel behöver få en beskrivning av bilder och annat innehåll som inte är text på webbplatsen. För bilder används ett så kallat "alt-attribut" till img-taggen för att beskriva innehållet i bilden för de som inte ser den. Se till att det alltid finns ett alt-attribut till era bilder. Redaktören på en webbplats ska ha möjlighet att ange en alt-text till varje bild vid publicering. För bilder som inte tillför någon mening utan mest är kosmetika ska alt-texten lämnas tom, då hoppar skärmläsaren över bilden. Har bilden inget alt-attribut läser skärmläsaren istället upp bildens url.

Många webbplatser innehåller idag också mycket rörligt material. Tänk på att syntolka eller erbjud alternativ till det rörliga materialet, till exempel en textbeskrivning som motsvarar innehållet. Om ni syntolkar filmerna behövs ingen ytterligare komplettering till filmen. Texta gärna filmer så att de går att titta på även utan ljud.

```
<img src='bild.jpg' alt='' >
```

Läs mer på webbriktlinjer.se:

[Beskriv med text allt innehåll som inte är text](#)

[Texta inspelad rörlig media](#)

[Syntolka videoinspelningar](#)

Tips!

Testa att surfa med en skärmläsare på din egen webbplats!

5. Det ska gå att surfa med tangentbordet

WCAG: 2.1.1, 2.1.2, 2.4.7 och 2.4.1

Det ska gå att surfa på en webbplats utan att vara tvungen att använda mus eller pekskärm, till exempel genom att använda enbart tangentbordet. Då fungerar det även för personer som använder andra hjälpmedel som är beroende av olika tangentbordskommandon. För att det ska fungera bra att navigera med tangentbordet finns det några saker att tänka på.

Se till att:

- Webbplatsen är uppbyggd i en logisk tabbordning.
- Besökaren kan hoppa förbi menyn och gå direkt till innehållet.
- Besökaren inte fastnar någonstans utan att komma vidare, till exempel i en karta eller pop-up.
- Länkar är tydligt beskrivna.
- Alla element som går att klicka på med en mus ska också kunna användas genom att trycka enter eller mellanslag på tangentbordet.

Det är också viktigt att det är tydligt för besökaren var hen befinner sig på sidan genom att det element som är i fokus har en tydlig grafisk markering. Ett bra sätt att markera tangentbordsfokus är med en tjock linje runt element när de är i fokus och/eller att ge dem en annan bakgrundsfärg.

Läs mer på webbriktlinjer.se:

[Utveckla systemet så att det går att hantera med enbart tangentbordet](#)

[Markera tydligt vilket fält eller element som är i fokus](#)

[Se till att markören inte fastnar vid tangentbordsnavigation](#)

Tips!

Testa att surfa på din webbplats genom att använda tabb-tangenterna på tangentbordet. Kommer menyalternativen i en logisk ordning? Fastnar du någonstans?

6. Märk upp rubrikerna på rätt sätt

WCAG: 1.3.1 och 1.3.2

För att hjälpmedel ska förstå vad som är en huvudrubrik eller mellanrubrik i en text behöver rubriken vara rätt uppmärkt i koden. Det görs genom html-taggar h1 för huvudrubrik, h2 för mellanrubrik på nivå två och h3, h4 och så vidare. Markera inte underrubriker genom att bara göra texten fet.

Se också till att rubrikerna kommer i logisk ordning så att h1 enbart används för huvudrubriken, h2 för nästa nivå och så vidare så att strukturen på innehållet på sidan är tydlig. Om rubriktexterna följer en logisk ordning kan personer med synnedsättning som använder hjälpmedel som skärmläsare skumläsa och få en överblick av innehållet genom att hoppa mellan rubriknivåerna. En bonus är att korrekt uppmärkta rubriker och en logisk struktur av innehållet också är viktigt för sökmotoroptimering.

<h1>Rubrik 1</h1>

Läs mer på webbriktlinjer.se:

[Skapa rubriker med h-element](#)

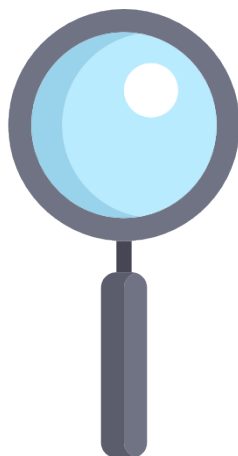
Tips!

Testa webbläsartillägget [tota11y](#) där du bland annat kan se hur rubrikerna är uppmärkta på din webbplats.

7. Det ska gå att förstora

WCAG: 1.4.1 och 1.4.4

Idag måste webbplatser fungera bra oavsett om användaren surfar på en stor skärm eller en liten mobiltelefon. Det ska också gå att förstora texten genom att zooma i webbläsaren eller med hjälp av hjälpmedel utan att texten hamnar ovanpå något annat element eller blir svårläst. Tänk därför på att utforma innehåll och layout på ett sätt så att sidan är logisk och går att förstå oavsett skärmstorlek. Text ska kunna förstoras utan hjälpmedel upp till 200 procent. En skärm eller ett fönster ska dessutom kunna vara så smal som 320 pixlar utan att innehållet behöver scrolas i sidled. Tänk också på att tabeller och andra funktioner behöver fungera på en liten skärm.

Läs mer på webbriktlinjer.se:

[Skapa en flexibel layout som fungerar vid förstoring eller liten skärm](#)

[Se till att text går att förstora utan problem](#)

Tips!

Testa att zooma in i din webbläsare och surfa runt på din webbplats med en mobiltelefon.

Prata tillgänglighet med oss

På Metamatrix har vi jobbat länge med tillgänglighet. För oss är det en självklarhet att bygga hållbara och tillgängliga digitala lösningar som följer gällande standarder för tillgänglighet. Sedan flera år tillbaka håller vi uppskattade utbildningar i tillgänglighet och vi har kunskap om tillgänglighet från många aspekter. Vi kan till exempel bistå med tillgänglighetsgranskningar där vi går igenom er webbplats utifrån de krav som ställs i det nya EU-direktivet och presenterar en rapport över vad som behöver åtgärdas och vad som är prioriterat att börja med. Hör av dig om du vill veta mer!

Metamatrix är en digital byrå som tar fram hållbara och tillgängliga koncept och webblösningar.

Vill du veta mer?

Kontakta Patrik Hassel:

073-944 20 49

patrik.hassel@metamatrix.se

Metamatrix AB
Hornsbruksgatan 19
11734 Stockholm
08-506 533 00

